

**INSTITUTIONEN FÖR
SOCIOLOGI OCH
ARBETSVETENSKAP**

VÅLD I SAMKÖNADE PARRELATIONER

Samhällsaktörers beskrivning av homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer och behov av förändring inom stödinsatser

Erica Bäckemo

Examensarbete för
Kandidat i Kriminologi,
15 hp:
Handledare: Sofia Strid
Termin/år: VT 2022

Abstrakt

Titel: Våld i samkönade parrelationer - Samhällsaktörers beskrivning av homosexuellas utsatthet i samband med våld i parrelationer och behov av förändring inom stödinsatser

Författare: Erica Bäckemo

Handledare: Sofia Strid

Examinator: Hans Ekbrand

Typ av arbete: Examensarbete för kandidat i kriminologi, 15 hp

Tidpunkt: VT 2022

Antal tecken inkl. blanksteg: 69989

Syfte och frågeställningar: Den här uppsatsen syftar till att undersöka en sammansatt bild av homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer och att lyfta fram vilka förändringar inom stödinsatser som behövs för att möjliggöra att utsatta i större utsträckning ska söka hjälp och stöd.

Metod och material: För att göra detta tillämpas en kvalitativ innehållsanalys av textdokument som producerats av en myndighetsaktör (BRÅ - Brottsförebyggande rådet), en civilsamhällig aktör med fokus på kön/genus (Uppsala kvinnojour) och en civilsamhällig aktör med fokus på sexualitet och sexuell orientering (RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter).

Huvudresultat: Resultatet visar på en särskild utsatthet, upplevelser av unikt våld, homofobi, isolering, mindre socialt nätverk samt särskilda könsbaserade faktorer vid offer och förövare av samma kön. Resultatet visar vidare att stödinsatser behöver förändring gällande inkludering, bristande kunskap, stereotypiska antaganden och kränkningar. Resultatet analyseras med hjälp av begreppet heteronormativitet, det ortodoxa perspektivet på offer och teorin om det ideala offret.

Nyckelord: hbtq, heteronormativitet, ideala offer, partnervåld, samkönad

Innehållsförteckning

1. Bakgrund	3
2. Syfte och frågeställningar	5
3. Tidigare forskning	5
3. 1. Våldets form och uttryck	5
3. 2. Att söka hjälp	7
3. 3. Bristande kunskap & myter	8
4. Teoretisk ram	9
4. 1. Heteronormativitet	9
4. 2. Det ideala offret	10
4. 3. Det ortodoxa perspektivet på offer	10
5. Metod	11
5. 1. Studiens design	11
5. 1. 1. Förberedande expertintervju	11
5. 1. 2. Kvalitativ innehållsanalys	12
5. 2. Urval	12
5. 3. Analysmetod	15
5. 4. Studiens tillförlitlighet och trovärdighet	16
5. 5. Studiens begränsningar	17
7. Resultat och analys	17
7. 1. Homosexuellas utsatthet	18
7. 1. 1. Särskild sårbarhet	18
7. 1. 2. Unikt våld	19
7. 1. 3. Homofobi	21
7. 1. 4. Isolering	22
7. 1. 5. Offer och förövare av samma kön	22
7. 1. 6. Att se våldet	24
7. 1. 7. Sociala nätverk	25
7. 2. Förändring hos stödinsatser	26
7. 2. 1. Inkludering	26
7. 2. 2. Bristande kunskap	27
7. 2. 3. Stereotyper påverkar bemötande	28
7. 2. 4. Kränkningar	29
8. Sammanfattande diskussion	30
9. Litteraturlista	32

1. Bakgrund

Den här uppsatsen handlar om homosexuellas särskilda utsatthet avseende våld i parrelationer. Homosexuella som utsätts för våld i parrelation kan vara särskilt utsatta, bland annat på grund av samhälleliga normer som heteronormativitet och cisnormativitet – det vill säga normer om kön/genus, sexuell läggning och köns- och genusidentitet (Darj, 2021). Den särskilda utsattheten kan vara en konsekvens av att leva i ett samhälle där homosexuella lär sig att skämmas, dölja, pekats ut och att acceptera sämre tillgång till rättigheter. Homosexuella är, till följd av hetero- och cisnormativitet, ofta exkluderade från strategier, föreskrifter, utbildningar, kartläggningar eller frågor om våld (Darj, 2021). Våld i parrelationer, dess orsaker och konsekvenser, kan se olika ut oavsett kön, könsidentitet och sexuell läggning (NCK, 2022), men är alltid problematiskt. Våld i parrelation är också kriminaliserat och går under brott i nära relation¹ (Polisen, 2019).

Våld i parrelationer är ett omfattande problem och politiserat forskningsområde. Det har i första hand varit mäns våld mot kvinnor i heterosexuella parrelationer som uppmärksammas, först av kvinnorörelser runt om i hela världen, därefter av politiken (Heimer & Hermelin, 2009). Våldet som män utsatt kvinnor för har beskrivits som ett samhällsövergripande demokrati- och folkhälsoproblem (Heimer & Hermelin, 2009). Förenta nationernas [FN] generalförsamling antog i december 1993 *Deklarationen om avskaffande av våld mot kvinnor*², där deklARATIONEN fungerade som komplement för FN:s konvention om avskaffande av all slags diskriminering av kvinnor. Deklarationen har medfört att tydliga riktlinjer utvecklats på området (Amnéus, 2005). Parallellt i den akademiska världen utvecklades samtidigt en feministisk analys av våldet som definierade våld som ett maktmedel män använde sig av för att upprätthålla sin överordnade maktposition. Mäns våld analyserades som ett könsbaserat fenomen som berodde på patriarkala samhällsstrukturer (Merrill, 1996).

Analytiska och teoretiska ansatser har många gånger utelämnat våld i samkönade parrelationer eftersom de dominerade våldsperspektiven fokuserar på maktrelationer mellan (olika) kön. Ett tidigt, och inflytelserikt exempel, är den radikalfeministiska rättsvetaren Catharine A. MacKinnon, som visade kön, sex och sexualitet som sociala konstruktioner som utgjorde grunden i mäns strukturella överordning. Hon menade därmed att våld inom sexuella relationer utanför de patriarkala ramarna, som samkönade relationer, var en omöjlighet att

¹ Våld i nära relationer kännetecknas av att den utsatta har, eller har haft, en nära relation till förövaren, vilket ofta innebär starka känslomässiga band till förövaren (NCK, 2022).

² Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women

förklara eftersom sexualitetens kulturella funktioner bygger på könens under- och överordning (MacKinnon, 1989).

Medan kvinnors utsatthet för mäns våld i nära relationer har uppmärksammats alltmer under de senaste 50 åren (Heimer & Hermelin, 2009), har homosexuellas utsatthet för våld i nära relationer (däribland parrelationer) börjat uppmärksammas under de senaste 20 åren, såväl inom forskningen som i politik och i praktiska verksamheter (NCK, 2022). Merparten av tidigare forskning handlar dessutom främst om lesbiska parrelationer (Heimer & Hermelin, 2009; NCK, 2022). Det finns mindre och betydligt mer begränsad forskning om homosexuella mäns utsatthet för våld i parrelationer (Heimer & Hermelin, 2009).

Utsatthet och offerposition är något som ofta diskuteras, speciellt inom kriminologin (Christie, 2001). Här lyfts hur olika stereotypa antaganden kan påverka bemötandet av homosexuella när de söker hjälp för våld i parrelation. Stereotyperna innebär bland annat förutfattade meningar om kvinnliga offer och manliga förövare, vilket kan leda till att samhället och dess stödverksamheter såsom polis och socialtjänst är mindre benägna att se det omvända: manliga offer och kvinnliga förövare (Alhusen m.fl., 2020; NCK, 2022). Det kan också leda till att den utsatta individen själv har svårt att se sig som offer när hen inte passar in i den stereotypa och normativa bilden av ett offer (Alhusen m.fl., 2020).

Det finns alltså flera orsaker till att våld i samkönade parrelationer är intressant att studera: de utsatta är särskilt utsatta, tidigare fokus i forskning och praktik har länge främst legat på heterosexuella relationer och heteronormativa antaganden, och det finns en kunskapslucka hos samhällliga stöd- och hjälpfunktioner. Författaren intresserar sig för hur våld i samkönade parrelationer kan synliggöras och problematiseras i ett heteronormativt samhälle, därför utgörs en viktig del av den teoretiska ramen av heteronormativitet. För att undersöka hur särskild utsattheten i relation till våld i samkönade parrelationer beskrivs och vilka förändringar som behövs inom stödinsatser kommer uppsatsen undersöka hur tre aktörer i samhället med fokus på kvinnor och kön (Uppsala kvinnojour), hbtq-rättigheter och våld inom hbtq-relationer (RFSL - Riksförbundet för homosexuellas, bisexuellas, transpersoners, queeras och intersexpersoners rättigheter) samt en myndighetsaktör med uppdrag att förebygga brott och sprida kunskap (BRÅ - Brottsförebyggande rådet) tillsammans beskriver homosexuellas utsatthet i relation till våld i parrelationer och vad dessa argumenterar för behöver förändras inom stödinsatser för att utsatta i större uträkning ska söka stöd och hjälp.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att undersöka homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer samt att lyfta fram vilka förändringar inom stödinsatser som behövs för att möjliggöra att utsatta i större utsträckning ska söka hjälp och stöd. Detta görs genom att undersöka hur tre olika samhällsaktörer tillsammans beskriver och problematiserar utsattheten och dess konsekvenser. Uppsatsen utgår från följande frågeställningar:

- 1) Hur beskrivs homosexuellas särskilda utsatthet avseende våld i parrelationer tillsammans av aktörerna RFSL, BRÅ & Uppsala kvinnojour?
- 2) Vilka förändringar inom stödinsatser behövs enligt RFSL, BRÅ och Uppsala kvinnojour för att homosexuella i större utsträckning ska söka stöd och hjälp?

3. Tidigare forskning

Trots att forskningen om våld i samkönade parrelationer och hbtq-relationer överlag är begränsad, börjar forskningen kring fenomenet öka. Det är tydligt, vid genomgång av tidigare forskning, att forskningen främst fokuserar på att försöka förklara själva våldet i samkönade parrelationer och att mäta dess förekomst. Färre studier undersöker processen för homosexuella att söka hjälp för sin utsatthet, även om forskningsområdet växer (Donovan & Barnes, 2020; Ovesen, 2021). Följande avsnitt om tidigare forskning ringar in tre breda tematiseringar: våldets form och uttryck, hjälpsökande samt kunskapsbrist och myter.

3. 1. Våldets form och uttryck

Våldsutsatta i samkönade parrelationer riskerar att uppleva *unik våld* som inte förekommer i heterosexuella relationer, nämligen våld kopplat till den sexuella läggningen (Calton m.fl., 2015; NCK, 2022). Hot om att avslöja offrets sexuella läggning, så kallat "outa", beskrivs som en vanlig våldstyp i homosexuella relationer (Calton m.fl., 2015; NCK, 2022). För en person som inte är öppet homosexuell och inte berättat för närstående om sin sexuella läggning kan mycket stå på spel vid ett sådant avslöjande (NCK, 2022). Avslöjandet kan i sin tur resultera i en rädsla att förlora arbetet, familj, vänner och bostad. Partnern kan också utsätta offret för homofobi och heterosexism för att skapa sig makt och kontroll (Calton m.fl., 2015).

Ytterligare en faktor som beskrivs påverka homosexuellas utsatthet är minoritetsstress. Begreppet översätts till psykosocial stress till följd av att tillhöra en minoritetsgrupp. I sammanhanget homosexualitet syftar det till de olika stressfaktorer som är

kopplade till homosexuell *stigmatisering*. Minoritetsstress kan förekomma i olika former, däribland diskriminering och internaliserad homofobi (Balsam & Szymanski, 2005). Internaliserad homofobi, att individen själv övertar samhällets negativa syn på sin tillhörighet, är en utav de faktorer som Balsam och Szymanski (2005) fann stöd för i sin kvantitativa enkätstudie med 272 bisexuella och homosexuella amerikanska kvinnor. De beskriver hur minoritetsstress i form av diskriminering och internaliserad homofobi i deras undersökning visade sig samverka med våld i nära relationer, både gällande utsatthet och utövande av våld. Samhällets negativa syn på homosexuella är något förövaren kan trycka på för att offret inte ska söka hjälp och därav öka offrets internaliserade homofobi (Calton m.fl., 2015). Tidigare undersökningar har visat att de som är öppet homosexuella och varit under en längre tid uppvisar mindre psykiska påfrestningar, en bättre självkänsla och ett bättre känsloliv i relation till de som lever som homosexuella i hemlighet. Att leva i hemlighet riskerar att skapa en *isolering* i relationen där utsatthet för våld i relationen inte kommer upp till ytan och diskuteras med någon (Balsam & Szymanski, 2005).

En tredje faktor handlar om *dubbelriktat våld* dvs. båda parter är både offer och förövare. Förklaringen till detta beskrivs som parternas jämförbara makt. Antagandet kring att parterna har en jämförbar makt och därför utöver partnervåld mot varandra, beskrivs som problematiskt, speciellt när det kommer till relationer mellan två män på grund av den maskulina mansnormen. Ofta betraktas våld mellan män som en ömsesidig konflikt där män antas "kämpar lika" eftersom de antas ha samma fysiska styrka. Därav legitimeras även samhällets inställning när det gäller toleransen av våld mellan män, det ses som tillåtet och har normaliserats som en konfliktlösning mellan män. Detta gör att synen på hur allvarligt våld mellan två män är minskar, vilket också minskar synen på allvarlighetsgraden av partnervåld i en homosexuell relation mellan män (Li m.fl., 2019).

3. 2. Att söka hjälp

Individer i samkönade relationer beskrivs som dubbelt så utsatta som individer i heterosexuella relationer, bland annat då den samhälleliga isoleringen som hbtq-personer kan uppleva skapar unika förutsättningar för våldsdrabbade och deras hjälpsökningsprocess (Li m.fl., 2019).

Tre huvudsakliga barriärer beskrivs (Calton m.fl., 2015). Först och främst beskrivs bristande *kunskap* och forskning kring våld i samkönade relationer vara en barriär, som i sin tur riskerar att leda till ett negativt bemötande och dåligt stöd. Det finns relativt lite forskning kring fenomenet vilket riskerar att skapa en bristande förståelse (Calton m.fl., 2015). Många

homosexuella som utsätts för våld i sina relationer rapporterar det inte i rädsla över att inte bli bemötta väl. De utsatta anser snarare att det är deras egna problem att bearbeta våldet och söker därför inte hjälp (Donovan m.fl., 2006). Det finns en stor rädsla att bemötandet och stödet ska påverkas av bristande kunskap (Carvalho m.fl., 2011).

Den andra barriären beskrivs vara *stigmatisering* (Calton m.fl., 2015). Stigmatiseringen handlar om negativt *bemötande* i form av homofobi och bristande kunskap men också ett heteronormativt bemötande, oförståelse, marginalisering eller kränkningar (Calton m.fl., 2015; Carvalho m.fl., 2011; Li m.fl., 2019). Rädsla för homofobi leder till att individer undanhåller sin sexuella läggning och partner, vilket också speglas i förmågan att söka hjälp. Om en individ i en samkönad relation ska söka hjälp för sin utsatthet behöver denne också berätta för vårdpersonal om sin sexuella läggning vilket kan leda till att individen väljer att inte söka hjälp. En viktig faktor för att lämna en destruktiv eller våldsam relation beskrivs vara stöd och hjälp. För de individer som lever som homosexuella i hemlighet blir steget att söka hjälp större och svårare (Li m.fl., 2019; Carvalho m.fl., 2011). Att inte söka hjälp, varken hos stödinsatser eller vänner och familj, gör att många utsatta upplever en ökad isolering och hjälplöshet (Carvalho m.fl., 2011). Många homosexuella kan också sakna de sociala skyddsnät som många heterosexuella har tillgång till (Li m.fl., 2019). Marginalisering av homosexuella leder till att många inte vågar söka stöd eller hjälp när de utsatts för våld i sin parrelation (Alhusen m.fl., 2010). Ett exempel beskrivs med hjälp av Alhusens m.fl., kvalitativa intervjustudie genomförd 2010 där respondenter berättade om ett dåligt bemötande av polisen i USA där de behandlats illa på grund av sina sexuella läggning, däribland att de inte blivit tagna på allvar, skämtade med och osynliggjorda. Även sjukvården berättade de, kunde ge dömande blickar och antyda att homosexuella förtjänar att utsättas för partnervåld (Alhusen m.fl., 2010). Att vara utsatt för våld i en parrelation är i sig stigmatiserade, men att även utsättas för det i en samkönad parrelation innebär ytterligare ett avvikande och leder till ytterligare stigmatisering (Alhusen m.fl., 2010). En stor bidragande faktor till stigmatiseringen beskrivs vara heteronormativitet (Carvalho m.fl., 2006).

Den tredje barriären beskrivs vara systematiska orättvisor. Offer som utsatts för samkönat partnervåld har upplevt diskriminering av tjänstemän. Calton m.fl., (2015) beskriver exempelvis hur ett samkönat kvinnligt par fått besök av polisen fyra gånger eftersom deras grannar ringt in om bråk. Polisen bad dem att "bete sig som damer" och bad inte ens om en förklaring till hur och varför våldet ägt rum. Den våldsamma partnern kunde fortsätta att slå sin partner och när polisen inte avkrävde en förklaring kunde detta uppfattas som att polisen inte tog våldet på allvar. Samma fenomen, att inte bli tagen på allvar,

beskriver ett flertal respondenter i Alhusens m.fl., (2020) studie om kvinnors psykiska och fysiska hälsa, säkerhet samt erfarenhet av myndigheters agerande till följd av våld i en samkönad relation.

3. 3. Bristande kunskap & myter

Kunskapsbristen beskrivs vara stor inom stödverksamheter (Heimer & Hermelin, 2009). Dessutom sammankopplas myter med bristande kunskap eftersom de som vidmakthåller myter inte besitter tillräcklig kunskap. Myter har lett till att våldsutsatta inte får rätt hjälp vilket gör att de drar sig för att söka ytterligare hjälp eller hjälp från början (Heimer & Hermelin, 2009). En stor brist på kunskap och stöd beskrivs även synas i avsaknaden av skyddade boenden för homosexuella män och kvinnor, och där kunskapen i boendena är nästintill obefintliga gällande våld i samkönade relationer. Störst kunskapsbrist har det visat sig vara på boende kring homosexuella mäns utsatthet för våld i parrelation (Gehring m.fl., 2017).

Aktörer inom såväl civilsamhälle och stat påverkas av myter kring samkönade parrelationer (Hassounech & Glass, 2008). I en undersökning med 57 kvinnor i samkönade relationer såg Hassounech och Glass (2008) att fyra myter trädde fram i intervjumaterialet. Den första myten är att kvinnor inte slår andra kvinnor, vilket gör att kvinnor inte betraktas som kapabla att utöva våld. Föreställningen att våld i samkönade parrelationer inte är lika allvarligt som mäns våld mot kvinnor upplevdes ha använts av förövaren för att normalisera våldet i relationen. Den andra myten handlar om synen på att den lesbiska utopin, där relationen ses som en fristad från våld och dominans. Föreställning om de negativa faktorer en man kan ha på en relation försvinner och kvinnor ses som jämlika varelser där våld inte förekommer utan där fred och kärlek istället råder. Den tredje myten, "catfight", innebär att en kvinna inte har förmågan att åstadkomma en annan kvinna verklig skada. Fysisk misshandel, i och med att kvinnan ofta betraktas som fysiskt svagare, förminskas i allvarlighetsgrad. Personer som bevittnar våld mellan två kvinnor tenderar därför att inte inse allvaret i våldet, därigenom riskeras våldet att förminskas. Kvinnor som utsätter sina partners för våld spela ofta offer för att slippa rättsliga påföljder (Hassounech & Glass, 2008), vilket leder in på den sista myten "att spela det kvinnliga offret". Flera respondenter beskrev hur polisen kan ha kommit till platsen men identifierat fel förövare eftersom förövaren i fråga har spelat mer på det "stereotypa kvinnliga offret" än det verkliga offret visat, vilket gjort att polisen gripit fel person (Hassounech & Glass, 2008).

4. Teoretisk ram

Syftet med studien är att undersöka homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer och hur stödinsatser behöver förändras för att homosexuella i större utsträckning ska söka stöd och hjälp. För att undersöka och diskutera utsattheten utgår uppsatsen från begreppet heteronormativitet, det ortodoxa perspektivet på offer, samt teorin om det ideala offret för att lyfta homosexuellas offerposition ur olika perspektiv.

4. 1. Heteronormativitet

Heteronormativitet diskuteras i forskning där fokuset flyttas från enskilda homofobiska uttryck till att mer ingående utforska hur heterosexism och heteronormativitet gett uttryck i samhällets institutioner, i kulturen och politiken. Heteronormativitet har sin grund i en normkritik tradition och innebär enkelt sagt att heterosexualitet är normen och det "naturliga". Med heteronormativitet talar man om de institutioner som upprätthåller denna syn om att heterosexualitet är naturligt och allomfattande. Individer som inte följer det heteronormativa riskerar att stigmatiseras, attackeras och samtidigt osynliggöras (Heimer & Hermelin, 2009). Stigmatisering är en typ av maktmekanism där uppdelning sker mellan de som lever efter samhällets förväntningar och de som inte gör det på ett önskat sätt (Heimer & Hermelin, 2009). Hur vårdpersonal och rättsväsenden tolkar våldet kan också se olika ut beroende på offrets sexualitet (Heimer & Hermelin, 2009). Heteronormativitet används i analysen eftersom många faktorer som beskrivs skapa utsatthet för homosexuella, i tidigare forskning, grundar sig i heteronormativitet. Det är även av intresse att tolka homosexuellas utsatthet ur ett heteronormativt perspektiv.

4. 2. Det ideala offret

Det så kallade "ideala offret" kan förstås som en person eller grupp människor som, när de utsätts för brott, enklast ges en hel och legitim status av att vara ett offer (Christie, 2001). Gruppen inkluderar individer som uppfattas som sårbara, försvarslösa, oskyldiga och värda sympati och medkänsla. Ofta är de det ideala offret som får stor medial och samhällelig uppmärksamhet. Det ideala offret beskrivs besitta fem egenskaper:

1. Ett svagt offer, däribland hör speciellt unga, äldre och sjuka individer.
2. Offret är upptaget med ett respektabelt projekt eller handling.
3. Offret är på en plats som denne inte kan klandras för att vara på.
4. Gärningsmannen är stor och ond.

5. Gärningsmannen är okänd och har ingen personlig relation till offret.

För att det ska finnas ett idealt offer beskriver Christie (2001) också att det behöver finnas en ideal gärningsman. En mer idealisk gärningsman förstärker offrets position som ett mer idealiskt offer. Det finns dock svårigheter med denna synen vilket även Christie (2001) nämner, där kvinnor ofta ges en idealistisk roll som offer och män som förövare. Desto mer jämlikt och jämställt samhället blir, desto svårare blir det att i teorin applicera Christies teori på våld i parrelationer. I analysen kommer den ideala offerteorin användas för att synliggöra och diskutera de ideala, könsbundna offeregenskaperna på våld i samkönade parrelationer. För den här uppsatsen är uppdelningen mellan kvinnor som offer och män som förövare relevant eftersom fokus ligger på våld i samkönade relationer där såväl offer som förövare har samma kön. Det gör det särskilt intressant att applicera en könsbunden teori på två individer av samma kön.

4. 3. Det ortodoxa perspektivet på offer

Det ortodoxa perspektivet beskriver offret genom det konventionella, "normala" och vanliga och offentliga typerna av brott och offer. Synen på offer och offersituationer grundar sig i orsaken till att en individ faller offer för ett brott i avseende till dennes vardagliga rutin och individuella aktiviteter (Francis, 2017). Konceptet av ett offer handlar alltså om offrets livsstil, utsatthet och risk vilket i sin tur ska förklara varför individen blivit ett offer. Stort fokus läggs på de brott som sker i det offentliga och som rapporteras in till polisen (Francis, 2017). Det ortodoxa perspektivet har fått stort inflytande av Hindelangs m.fl., (1978) perspektiv "Lifestyle exposure perspective" där risken att bli ett offer (eller inte) är en konsekvens av en individs sätt att leva. Individens livsstil avgör hur hög risk denne har att utsättas för brott och/eller hamna i en offerposition och där deras livsstil och rutiner avgör deras exponering av situationer som har en hög risk att ge och/eller skapa en offersituation samt hur sårbara de är för att falla offer. Hindelang m.fl., (1978) beskriver hur brottsoffersituationer beror på 8 faktorer:

1. Tiden en individ spenderar i offentliga miljöer, speciellt under kvällstid.
2. Tiden en individ spenderar i offentliga miljöer till följd av sin livsstil.
3. Sociala kontakter och interaktioner.
4. Chansen till en personlig offersituation.
5. Tiden en individ spenderar med personer som inte är familj.
6. Personliga offersituationer ökar desto mer tid en person spenderar bort ifrån sin familj.

7. Variation av livsstil - en persons förmåga att isolera sig från gärningsmän.
8. Variationer i livsstilen - beror på en individs variation av bekvämlighet, önskvärdhet och variabiliteten av en individ som måltavla för personliga offer situationer.

Det ortodoxa perspektivet på offer används i analysen för att diskutera hur synen på den "normala", vanliga och offentliga synen på brott kan påverka homosexuellas utsatthet och hur "lifestyle exposure perspective" kan tolkas ur de beskrivningar som görs av homosexuellas utsatthet.

5. Metod

I kapitel fem redogörs det hur författaren gått tillväga för att samla in och analysera materialet. De olika momenten presenteras under underrubriker. Observera att etiska överväganden diskuteras under underrubrik 5. 1. 2 *Kvalitativ innehållsanalys* eftersom de etiska övervägandena ligger till grund för val av metod.

5. 1. Studiens design

5. 1. 1. Förberedande expertintervju

Vid sökning efter tidigare forskning förekom Nationellt centrum för kvinnor (NCK) ofta som en källa till kunskap om våld i samkönade relationer. NCK arbetar utbildande och författaren bestämde sig därför i samråd med handledare att kontakta NCK för att se om det fanns möjlighet till en expertintervju med en utbildare för att öka kunskapen kring ämnet och för att diskutera tillvägagångssätt i en undersökning om homosexuellas utsatthet. Kort därefter bokades en intervju med en kvinnlig utbildare. Diskussionen med henne handlade bland annat om hur forskningsfältet ser ut, vilka möjliga undersökningsdesigner som finns och de etiska aspekterna. Med stöd från utbildaren valde författaren kvalitativ innehållsanalys som undersökningsmetod.

5. 1. 2. Kvalitativ innehållsanalys

Våld i nära relation, i detta fallet samkönade parrelationer, är ett redan känsligt ämne med våld förekommande mellan två parter som har eller har haft en nära relation. Att dessutom undersöka ämnet i en marginaliserad och potentiellt utsatt grupp som homosexuella, gör ämnet om möjligt känsligare (Ryan-Flood, 2010). Lämpligt för en frågeställning om homosexuellas utsatthet vore att fråga homosexuella direkt om sin utsatthet, men ämnet är som sagt känsligt. Att genomföra intervjuer med direkta offer av partnervåld, som tillhör en

marginaliserad grupp, ställer högre krav på forskaren att på ett etiskt korrekt sätt förhålla sig till respondenterna och även kunna hantera och vägleda svåra situationer. Som forskare ligger också ett ansvar att se till att undersökningen inte skapar trauma för respondenterna, och om så är fallet är det forskarens ansvar att se till att respondenterna får träffa en psykolog eller annan hjälp som behövs efteråt eller under tidens gång (Hydén, 2008; Lee & Stanko, 2003; Trost, 2010). Det kändes inte för författaren försvarbart att intervjuer som skulle kunna orsaka trauma för respondenterna skulle genomföras för ett examensarbetets skull. Det upplevdes lämpligare att genomföra en textanalys på material som redan är utformat av välutbildade skribenter med mer kunskap och erfarenhet i bagaget (Vetenskapsrådet, 2002). De valda textdokumenten följer, enligt författarens kännedom efter granskning, de av Vetenskapsrådet (2002) preciserade fyra etiska huvudkraven³, och upplevs därav ur etisk aspekt goda att använda. Rapporten från BRÅ diskuterar dessa fyra etiska aspekter explicit, medan det är tydligt att de andra författarna har följt dem.

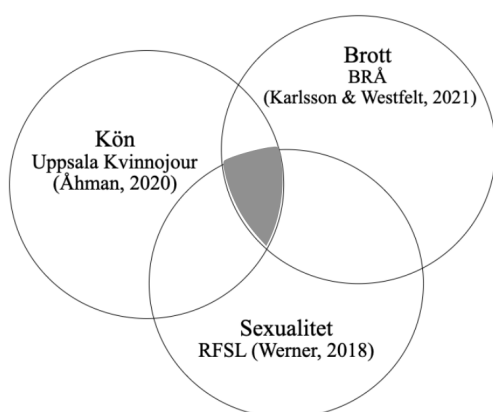
Den kvalitativa innehållsanalysen, en typ av textanalys, är en metod för att beskriva innebörden av texter genom att kategorisera delar av texten med hjälp av kodscheman. De kvalitativa analyserna innehåller mer komplexa tolkningar, vilket är vad författaren för studien vill åt (Borés & Kohl, 2018). Precis som Borés och Kohl (2018) beskriver att innehållsanalys kan användas, använder författaren i denna studie analysen för att se hur ett fenomen beskrivs.

5. 2. Urval

Den kvalitativa innehållsanalysen har följt Borés & Kohl (2018) steg. Baserat på studiens syfte och frågeställningar valdes text för analys ut, och dess lämplighet validerades tillsammans med NCK-utbildare under expertintervjun. Utgångspunkten var att välja etablerade aktörer i samhället som sprider kunskap och erbjuder stöd för individer utsatta för våld i heterosexuella och homosexuella relationer (se vidare urvalsmotivering under 5. 2. 1). Aktörerna är BRÅ, RFSL och Uppsala kvinnojour. De tre aktörerna bidrar med olika kunskap till samhället med fokus på kön och kvinnors rättigheter (Uppsala kvinnojour), sexualitet och hbtq-personers rättigheter (RFSL) och brott och brottsoffers rättigheter (BRÅ). Genom att sammanställa vad de tre aktörerna beskriver är förhoppningen att en samlad och samtidigt nyanserad bild och god överblick av kunskapen kring våld i samkönade parrelationer kan presenteras.

³ Informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2002).

Figur 1. Helhetsbild av aktörerna

Not. Figur 1 syftar till att förklara vilka faktorer som gör de olika aktörerna av extra intresse. Helhetsbilden mellan aktörerna blir tydlig: Kön, Sexualitet och Brott.

Tabell 1. De valda aktörerna

Aktörer	Omfång
”Om hon varit man” (Åhman, 2020). Publicerad av Uppsala kvinnojour.	138 sidor (A4) textmaterial varav sida 9-138 relevanta för uppsatsen.
”Kunskap och erfarenhet av arbete med våldsutsatta hbtq-personer” (Werner, 2018). Publicerad av RFSL.	77 sidor (A6) textmaterial varav sida 1-9 och 20-77 relevanta för uppsatsen
”Våld i unga parrelationer” (Karlsson & Westfelt, 2021). Publicerad av BRÅ.	111 sidor (A4) textmaterial varav sida 9, 11, 15, 19, 24-27, 32, 36, 49, 57, 61, 64, 66, 69, 70, 77, 86, 90, 91, 110 relevanta för uppsatsen
Helhetsomfång.	Ca 186 sidor (A4)
Relevans	Det som ansågs relevant i dokumenten var det som innehöll information om homosexuella + parrelationer, exempelvis var ett kapitel om hatbrott inte relevant för uppsatsen.

Not. Syftet med tabell 1 är att tydligt presentera de tre valda aktörerna, omfång av varje textmaterial och vilka sidor som var relevanta för uppsatsen.

5. 2. 1. Varför dessa aktörer och textmaterial?

Uppsala kvinnojour är en religiöst och partipolitiskt obunden ideell organisation som verkar för kvinnors ökade rätt i samhället, mot kvinnoförtryck och för att skapa en medvetenhet om kvinnors specifika utsatthet. Kvinnojouren arbetar aktivt förebyggande genom att sprida kunskap till samhället om speciellt kvinnors utsatthet (Uppsala kvinnojour, u.å). År 2020

publicerades boken *Om hon varit man* som handlar om kvinnors erfarenhet av våld i samkönade parrelationer och bemötande i professionella verksamheter. Boken tipsade utbildaren på NCK om, eftersom den ramar in den problematik kring kön som författaren är intresserad av. Trots att fokuset ligger på kvinnor redogör boken också kring allmän utsatthet och brister för hbtq-gruppen. “Om hon varit man” syftar till om förövaren varit en man, där den centrala faktorn *kön* ramar in (Åhman, 2020). När resultatet diskuteras i relation till tidigare forskning kommer även mäns utsatthet diskuteras och sättas i kontrast till materialet. Att använda materialet för att diskutera offer och offerpositioner med fokus på bland annat kön, är av intresse för författaren och därav är materialet högst relevant.

RFSL har som målsättning att hbtq-personer ska ha samma rättigheter, möjligheter och skyldigheter som andra i samhället. RFSL arbetar både lokalt, nationellt och internationellt – vilket gör att många känner till dem. RFSL är en förespråkare för rätten till sin egen sexualitet och därav kändes valet av dem som en av aktörerna enkelt. Utbildaren på NCK instämde i att RFSL är en bra representant för utbildning om våld i samkönade parrelationer, och tipsade om rapporten *Kunskap och erfarenhet av arbete med våldsutsatta hbtq-personer*, skriven av Åsa Werner 2018. En rapport som författaren redan själv valt. RFSL:s rapport (Werner, 2018) har stort fokus på sexualitet och på vilket sätt främst sexualiteten bidrar till en ökad utsatthet. RFSL är relevant för studien eftersom även rättigheter och möjligheter inom brott och brottsförebyggande verksamheter ingår, samt även stöd för hbtq-personer oavsett om brott skett eller inte. Rapporten baseras på intervjuer med personal från RFSL:s stödmottagningar, vilket ger en andrahandskälla av homosexuellas upplevelse av utsatthet. För att få ett djupare fokus på hur sexualitet kan påverka utsatthet upplevdes RFSL vara en givande källa.

Myndigheten BRÅ arbetar för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället genom att sprida kunskap om brottslighet och brottsbekämpande åtgärder – vilket för författaren gör dem till en självklar aktör inom ämnet kriminologi. BRÅ arbetar på uppdrag av Sveriges regering och även ofta i samverkan med andra myndigheter och organisationer. På BRÅ:s hemsida sökte författaren efter rapporter om våld i nära relationer för att sedan ta del av det material som är relaterat till homosexuella. Den mest relevanta rapporten för syftet i denna studie var *Våld i unga parrelationer* (en av två rapporter om våld i parrelationer) skriven av Monika Sellgren Karlsson och Lisa Westfelt, två utredare hos BRÅ, år 2021. Tyvärr är den kunskap som aktivt riktar sig till hbtq-gruppen, som beskrivs vara en utsatt grupp, är inte stor, vilket i sig antyder att det krävs större plats åt hbtq-gruppen när det kommer till just våld i parrelationer.

5. 3. Analysmetod

Efter att materialet valdes konstruerades ett kodschema. Innan kodschemat fastställdes bekantade sig författaren med materialet för att kunna basera kodboken på tidigare forskning och det valda textmaterialet (Boréus & Kohl, 2018). Ett ställningstagande togs kring vad som är av vikt, vilket syns i kodschemat. De ord som i tidigare forskning är kursiva är de ord som valts till kodboken som kodningsenheter, för att synliggöra vart ord av vikt hittats i tidigare forskning. Dessa koder som är av vikt kallas för kodningsenheter. Kodningsenheter kan vara bland annat teman, ord eller argument (Boréus & Kohl, 2018). I denna studie kommer kodningsenheterna bestå av teman. Nedan listas *Kodschema för analys* i Tabell 2, där varje tema presenteras.

Tabell 2. Kodschema för analys

Kodningsenheter.	Kort beskrivning.
Unikt våld.	Våld som är unikt för homosexuella, dvs. Som heterosexuella inte riskerar att utsättas för.
Isolering.	Orsaker till homosexuellas utsatthet och minskad hjälpsökning kopplat till isolering.
Dubbelriktat våld.	Hur dubbelriktat våld eller <i>föreställningen</i> om dubbelriktat våld bidrar till en utsatthet för homosexuella avseende våld i parrelation och hur det kan påverka benägenheten att söka hjälp och stöd.
Stigmatisering.	Orsaker till homosexuellas utsatthet och minskad hjälpsökning kopplat till stigmatisering.
Bemötande.	Hur bemötande påverkar homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelation och hur det påverkar benägenheten att söka hjälp och stöd.

Not. Tabell 2 syftar till att beskriva de kodningsenheter som författaren kodade materialet utifrån. Kodningsenheterna är uppdelade i teman till vänster följt av en beskrivning till höger.

Innan den slutliga kodningen inleddes genomfördes en pilotkodning av en del av textmaterialet i syfte att testa analysinstrumentet. Kodningen genomfördes för hand, dvs. inga datainstrument användes utan materialet lästes igenom av författaren och relevant information ströks över för att sedan sammanställas i ett resultat (Boréus & Kohl, 2018).

Kodschemat visade sig fungera bra, därför fortsatta analysen att genomföras på samtliga aktörer.

5. 4. Studiens tillförlitlighet och trovärdighet

I kvalitativ forskning talar man om tillförlitlighet och trovärdighet som bygger på faktorer som forskarens egen förståelse och analytiska förmåga, insamling av datamaterial, använda begrepp, modeller och val av urval (Yin, 2013). En välgjord och grundligt genomförd tidigare forskning och förståelse för centrala begrepp har därför gett denna uppsats högre tillförlitlighet och trovärdighet. Materialet har samlats in och validerats tillsammans med en NCK-utbildare under en expertintervju vilket ökar tillförlitligheten och trovärdigheten på materialet och dess innehåll (Yin, 2013).

För att öka tillförlitlighet och trovärdighet när en kvalitativ metod används bör processen bedrivas med transparens. Det betyder att man ska beskriva och dokumentera sitt tillvägagångssätt och material på ett sådant sätt att någon annan kan genomföra samma studie, vilket författaren i denna uppsats har gjort. Det ökar tillförlitligheten (Yin, 2013). Studien som genomförts och uppsatsen som skrivits har granskats av handledare under arbetets gång, och författaren har fått feedback för stöd och förbättring, vilket gör att den bör tåla andras noggranna kontroll, vilket ökar tillförlitligheten och trovärdigheten (Yin, 2013).

5. 5. Studiens begränsningar

Studien begränsas av dess urval av dokument och aktörer. Det är inte en representativ studie, dess syfte är snarare att fånga hur tre specifika aktörer beskriver en sammansatt bild av homosexuellas utsatthet och förändringar inom stödinsatser i dessa specifika dokument. Vidare är det viktigt att notera att boken *Om hon varit man* publicerad av Uppsala kvinnojour (Åhman, 2020) har fokus på homosexuella kvinnors upplevelse medan studien syftar till att undersöka homosexuellas utsatthet oavsett kön. Däremot synliggör urvalet tillsammans både homosexuella män och kvinnors upplevelser och materialet ställs i relation till tidigare forskning som även belyser både män och kvinnors utsatthet. Därför anser författaren att studien uppfyller sitt syfte trots att en av texterna fokuserar på kvinnor, eftersom den analyseras och bearbetas tillsammans med det övriga materialet.

7. Resultat och analys

I Kapitel sju presenteras en sammanställning av aktörernas beskrivning av homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer och vad de argumenterar för behöver förändras inom stödinsatser. Det görs löpande och kontrasteras mot tidigare forskning och analyseras i relation till den valda teoretiska ramen. Kapitlet består av två underkapitel *Homosexuellas utsatthet* där det redovisas för hur de tre aktörerna tillsammans beskriver homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer, och *Förändring inom stödinsatser*, där förändringar inom stödinsatser som behövs för att fler ska söka hjälp och stöd kommer belysas.

Tabell 3. Teman och underteman

Homosexuellas utsatthet	Förändringar inom stödinsatser
Särskild sårbarhet.	Inkludering.
Unikt våld.	Bristande kunskap.
Isolering.	Stereotyper.
Offer och förövare av samma kön.	Kränkningar.
Att se våldet.	
Sociala nätverk.	

Not. Tabell 3 består av teman som formats under analysens gång som viktiga teman/områden som framkommit i materialet.

7. 1. Homosexuellas utsatthet

7. 1. 1. Särskild sårbarhet

BRÅ beskriver homosexuella som mer utsatta än heterosexuella för relationsvåld (Karlsson & Westfelt, 2021). Uppsala kvinnojour beskriver vidare hur homosexuella tillhör gruppen “särskilt sårbara”, som hänvisar till en särskilt utsatt och sårbar grupp i samhället. Särskilt utsatt kan innebära att vara utsatt för våld i särskilt hög grad, ha låga eller inga resurser till att förändra sin situation, men även att samhällets stödinsatser inte är anpassade för det särskilda behovet. Homosexuella är, enligt Uppsala kvinnojour, en del av gruppen på grund av gruppens utsatthet för homofobi, diskriminering, trakasserier och våld i både det offentliga rummet och i nära relationer (Åhman, 2020). I relation till det aktörerna beskriver går teorin om det ideala offret att applicera på homosexuellas särskilda utsatthet. En av de fem

egenskaperna för ett idealt offer beskrivs vara svaghet, vilket kan förstås som att vara särskilt sårbar. Det som är problematiskt är att homosexuella som grupp beskrivs som sårbara men inte varje homosexuell individ för sig. RFSL och Uppsala kvinnojour beskriver hur män automatiskt betraktas som starkare, medan kvinnor ses som svagare. Två män i samma relation och två kvinnor i samma relation ses därav ofta som likställda (Werner, 2018; Åhman, 2020). Ur den synvinkeln kan det utifrån den ideala offerteorin tolkas som att ingen är mer eller mindre idealt offer i en samkönad relation (Christie, 2001).

Ytterligare en faktor som gör homosexuella till en särskilt sårbar grupp beskriver RFSL och Uppsala kvinnojour vara att minoritetspositionen de har kan leda till psykologisk stress, så kallad minoritetsstress. Våldsutsatthet kan även leda till en påminnelse om att individen tillhör en minoritetsgrupp, vilket skapar en känsla av ensamhet och att vara annorlunda, vilket i sin tur leder till en känsla av utanförskap (Werner, 2018; Åhman, 2020).

Minoritetspositionen skulle kunna sammankopplas med heteronormen: i tidigare forskning bekräftas att känslan av ensamhet och att vara annorlunda grundar sig i ett heteronormativt samhälle. Om inte samhället eller dess institutioner hade varit lika knutna till denna norm hade man kunnat argumentera att homosexuella inte heller hade varit lika utsatta som minoritetsgrupp (Heimer & Hermelin, 2009).

BRÅ och RFSL beskriver att många homosexuella någon gång upplever minoritetsstress (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018). Minoritetsstress kan i sin tur leda till internaliserad homofobi där samhällets negativa syn överförs till individen, och att denne upplever sig själv skyldig till våldet den blivit utsatt för. Individen förminskar sig själv och upplever självhat och ett mindre egenvärde pga. sin sexuella läggning. Internaliserad homofobi fann även Balsam och Szymanski (2005), i tidigare forskning, stöd för, där internaliserad homofobi visade sig samverka med våld i samkönade parrelationer.

En del utsatta betraktar sin sexuella läggning som orsaken till våldet och önskar att de istället varit "normala", beskriver RFSL (Werner, 2018). Internaliserad homofobi är en faktor som BRÅ beskriver kan öka benägenheten att utöva våld, där den negativa stigmatiseringen som förövaren upplever dagligen leder till att denne utövar våld (Karlsson & Westfelt, 2021). Det kan alltså tolkas såsom att heteronormen innebär ökad risk för att utöva våld, vilket i sin tur ökar risken att någon utsätts för våld, som tidigare forskning (Heimer & Hermelin, 2009) bekräftar.

7. 1. 2. Unikt våld

RFSL beskriver att homosexuella utsätts för samma typ av våld som heterosexuella gör. Dessutom kan homosexuella även utsätts för våldstyper kopplade till deras sexuella läggning (Werner, 2018). Det finns olika aspekter när det kommer till att använda den sexuella läggningen i våldet. En typ är psykologiskt våld i form av kränkningar och trakasserier som riktar sig mot den sexuella läggningen. Det kan handla om homofobiska skällsord eller liknande för att skada och sära partnern. Det kan i sin tur leda till, eller förstärka, internaliserad homofobi. Det finns också de som utsätts för kränkande ifrågasättande av sin sexuella läggning (Werner, 2018).

En annan form av unikt våld som både RFSL och Uppsala kvinnojour beskriver, handlar om kontroll och makt, där partnern kan hota med att avslöja offrets sexuella läggning för omgivningen, så kallad "outing". Det kan gälla både bekanta, kollegor eller nära familj och vänner. Många som inte är öppna med sin sexuella läggning kan känna sig väldigt rädda att bli avslöjade, vilket gör att "outing" är ett sätt att skapa kontroll och utöva makt (Werner, 2018; Åhman, 2020). Rädslan för att bli "outad" av sin partner eller kränkningar mot den sexuella läggningen som aktörerna beskriver bekräftas av tidigare forskning där det beskrivs som just unikt våld. Att "outa" sin partner för makt och kontroll bekräftas även det i tidigare forskning (NCK, 2022; Calton m.fl., 2015).

RFSL beskriver vidare att det också finns den typ av kontroll som är tvärtom, där partnern försöker bestämma när offret får och inte får vara öppen med sin sexuella läggning. Det kan också innebära att partnern bestämmer att offret inte får vara med på prideevenemang eller liknande. Det beskrivs i sin tur kunna leda till ensamhet och isolering, vilket kan leda till båda negativa konsekvenser för självförtroendet och självbilden (Werner, 2018).

Det unika våldet aktörerna beskriver att homosexuella riskerar att utsättas för anser författaren intressant att diskutera ur det ortodoxa perspektivet på offer. Perspektivet talar om offrets livsstil och att utsatthet grundar sig mycket i "lifestyle exposure perspective" där risken att utsättas för brott ligger i individens livsstil. Eftersom det finns en del faktorer och våldstyper inom parrelationer som endast påverkar homosexuella skulle man kunna argumentera att det är ett resultat av deras livsstil. Självfallet väljer man inte att vara homosexuell, men det skulle kunna liknas med en livsstil som i sin tur leder till ökad utsatthet, precis som beskrivs av det ortodoxa perspektivet (Hindelang, 1978).

Det ortodoxa perspektivet ser även offer genom det konventionella, “normala” och offentliga typerna av brott. Hot om att avslöja någons sexuella läggning hör inte till det “normala” eftersom majoriteten av befolkningen är heterosexuella, vilket genom heteronormen inte anses vara avvikande eller kunna bidra med negativa påföljder. Enligt det ortodoxa perspektivet beror en individs offerposition på hur individen väljer att leva. Ur ett ortodoxt perspektiv på offer skulle man därav kunna påstå att homosexuellas “val” av att leva öppet som homosexuell i sin relation eller allmänhet leder till en ökad utsatthet. Homosexuellas utsatthet skulle alltså ur det ortodoxa perspektivet kunna ses som ett resultat av deras val att leva efter sin sexuella läggning. Att vara homosexuell är inget val, men man skulle kunna argumentera att det är ett annat levnadssätt, vilket gör att det enligt perspektivet skulle kunna betyda att livsstilen resulterar i utsatthet (Hindelang m.fl., 1978).

Sexuellt våld är något som ofta framställs som mer ovanligt i homosexuella relationer än heterosexuella relationer, beskriver Uppsala kvinnojour. Det beskrivs vara på grund av hur osynligt det sexuella våldet är, och hur svårt det kan vara att erkänna för sig själv som offer att man blivit utsatt för sexuellt våld. Det sexuella våldet i en samkönad lesbisk relation beskrivs exempelvis kunde vara annorlunda än i en heterosexuell relation vilket gör att de inte erkänns som sexuellt våld av varken den utsatta eller omgivningen. Sexuellt våld har en dominerande bild av våldtäkt som sker av en man mot en kvinna där sexuellt våld som inte innebär penetration inte definieras som sexuellt våld (Åhman, 2020). Genom teorin om det ideala offret går det att argumentera att kvinnor oftare ses som offer än män just för att det ideala offret ses som en kvinna och den ideala förövaren som man, eftersom könen ses passa in i en svag kvinna mot en stark man. Det leder till en förutfattad bild av vem som utsätts och vem som utsätter sin partner för våld (Christie, 2001).

7. 1. 3. Homofobi

Uppsala kvinnojour beskriver att desto starkare homofobi en individ utsätts för desto större är risken att denne utvecklar ett mer eller mindre starkt självhat. Även en starkt *heteronormativ* och homofobisk miljö under uppväxten kan få konsekvenser för individen (Åhman, 2020). Vidare beskriver RFSL och Uppsala kvinnojour att det kan finnas en hård press att trycka undan sin sexualitet. När en individ kommer ut med sin sexuella läggning och blir bemött med kränkande behandling och övergrepp kan en stark negativ koppling göras till den sexuella identiteten (Werner, 2018; Åhman, 2020). Många homosexuella upplever kränkande behandling och homofobi i sin vardag av samhället vilket gör att ett kränkande beteende från partnern blir mer norm än avvikande. Det psykiska våldet blir därför ofta osynligt, både för

den som utsätts för det och samhället i stort (Åhman, 2020). Det kan vara svårt för homosexuella att få våldet bekräftat och synliggjort eftersom omgivningen kan ha svårt att förstå våldet. Våldet kan också skilja sig från heterosexuella relationer vilket kan göra det svårt för individen att uppfatta våldet (Werner, 2018; Åhman, 2020).

Heteronormen blir tydlig här, då den påverkar många individer utan att det behöver vara direkta kränkningar eller påhopp, det räcker att leva i ett starkt normativt samhälle för att det ska ge konsekvenser, vilket både Uppsala kvinnojour och tidigare forskning beskriver (Heimer & Hermelin, 2009; Åhman, 2020). Den heteronormativitet som beskrivs fortgår i samhället utan att de som ingår i normen reflekterar över den (Heimer & Hermelin, 2009).

7. 1. 4. Isolering

RFSL beskriver att det generellt är vanligt att individer som utsätts för våld i sin relation avlägsnar sig från sociala sammanhang och tappar kontakten med närstående. Denna isolering förstärks ytterligare hos hbtq-personer, däribland homosexuella. Den ökade isoleringen bekräftas av Balsam och Szymanski (2005) i tidigare forskning där problematik kring att inte vara öppet homosexuell beskrivs och att även det kan leda till isolering. RFSL beskriver vidare att det kan handla om en rädsla för att bemötas negativt av nya personer och i nya sammanhang och att man därför väljer att inte delta eller skaffa nya kontakter. Det kan också handla om en känsla av samhällelig isolering och en känsla av att aldrig "räknas med" (Werner, 2018). Barriären, negativt bemötande, bekräftas även av tidigare forskning (Calton m.fl., 2015) som problematisk.

Uppsala kvinnojour fortsätter att beskriva hur rädslan för ett heteronormativt eller homofobiskt bemötande gör att många väljer att inte söka hjälp, vilket i sin tur leder till ökad isolering (Åhman, 2020). Det går att tolka att heteronormen har en stor påverkan på både hjälpsökande och isolering (Heimer & Hermelin, 2009). Samtidigt blir isolering intressant ur det ortodoxa perspektivet eftersom de menar på att en individs utsatthet ökar desto mer tiden denne spenderar ute i offentliga miljöer, speciellt på kvällstid. Detta blir svårt att applicera på våld i samkönade parrelationer eftersom våldet ofta sker i hemma och/eller i enrum med partnern. Det är ju av den individen som offret inte isolerar sig från som våldet kommer ifrån (Hindelang m.fl., 1978).

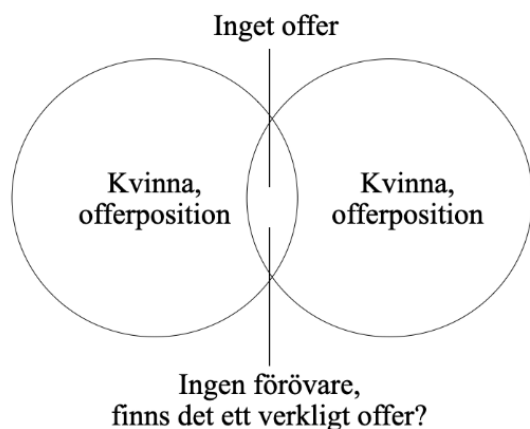
7. 1. 5. Offer och förövare av samma kön

Som kvinna kan det vara skamfyllt att utsättas för våld av en annan kvinna, då kvinnor sällan ses som kapabla till att utöva fysiskt eller sexuellt våld, beskriver RFSL och Uppsala

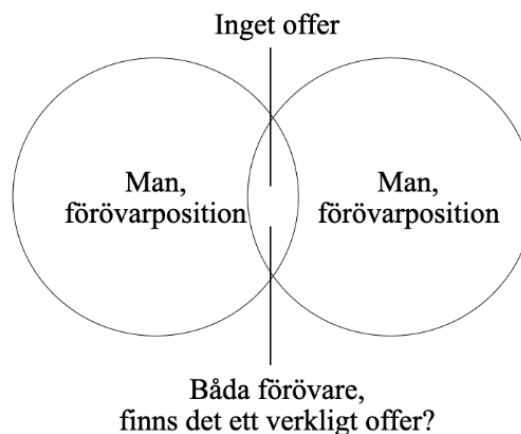
kvinnjour (Werner, 2018; Åhman, 2020). Uppsala kvinnjour fortsätter att beskriva hur det finns risk att inte bli trodd eller att bli förlöjligad för att samhället eller familjen inte tror att kvinnan är kapabel till våld. Det finns många föreställningar och myter om samkönade relationer, speciellt kvinnor, där lesbiska parrelationer ibland uppfattas som någon form av lesbisk utopi där kvinnorna lever i en kommunikativ och jämställd relation vilket i sin tur skulle ge dem en indirekt befrielse från dominans, maktrelationer och våld. Den stereotypiska bilden av kvinnan riskerar också att göra det enklare för kvinnor att komma undan som förövare eftersom polisen inte tror att kvinnor är kapabla till våld (Åhman, 2020). Myter om samkönade relationer bekräftas i tidigare forskning av Hassounech och Glass (2008). Myten om den lesbiska utopin som Hassounech och Glass (2008) beskrev blir tydlig i aktörernas beskrivningar om att kvinnor ses som jämlika och fria från våld och konflikt. Myten om att kvinnor inte slår andra kvinnor och myten om catfight, att kvinnor inte kan skada varandra (Hassounech & Glass, 2008) bekräftas även i tidigare forskning och syns i aktörernas beskrivning om att samhället eller familjen inte tror att kvinnor är kapabla till fysiskt våld.

RFSL beskriver att de på samma sätt som det finns förutfattade meningar om lesbiska parrelationer finns förutfattade meningar om homosexuella män. Det finns en generell bild om att män är jämlikar och alltid kan försvara sig. Samhället ser sällan män som offer, och de beskrivs sällan som offer, vilket gör att våldsutsatta män kan ha svårare att identifiera sin upplevelse och inse att de själva fallit offer för våld i sin parrelation (Werner, 2018). Många våldsutsatta beskriver sig generellt sett inte passa in i en offerbeskrivning eftersom de själva upplever sig som självständiga och med ett bra liv och bra jobb, vilket gör det ännu svårare för dem att se sig som offer (Werner, 2018). I tidigare forskning bekräftas det att våld mellan män ofta ses som att parterna utövar makt och våld mot *varandra* eftersom de ses som jämlika, där de "kämpar lika". På samma sätt som våld mellan två kvinnor förminskas för att båda ses som offer förminskas våld mellan två män eftersom att båda ses som förövare (Li m.fl., 2019). Ur den ideala offerteorin går det att tolka att de förutfattade meningar som det ideala offret och den ideala gärningsmannen har förminskar offers chans till att synliggöras. När förövaren i kvinnors fall inte ses som förövare utan offer minskar det verkliga offrets offerstatus och när manliga offer ses som förövare minskar offrets offerstatus, trots att den andra mannen också ses som förövare (Christie, 2001).

Figur 2

Figur 3

Not. Figur 2 och 3 syftar till att beskriva hur föreställningen om att två kvinnor i en relation båda ses som offer bidrar till att ingen ses som det verkliga offret eftersom det inte finns någon förövare, och hur män i sin tur båda ses som förövare, och hur ingen då ses som det verkliga offret eftersom båda ses som förövare.

En bidragande faktor till att homosexuella stannar länge i en relation beskriver RFSL och Uppsala kvinnojour kan handla om att individen har svårt att identifiera sig som offer på grund av samhällets porträttering och idealbilder av “offer” och “förövare”, men även synen på hbtq-personer och samkönat våld. Det kan leda till att offret först inte inser sin utsatthet och offerposition och att det i sin tur tar längre tid för individen att lämna relationen (Werner, 2018; Åhman, 2020).

Det syns tydligt hur heteronormen präglar synen på offer och förövare (Heimer & Hermelin, 2009) Även så i ideala offerteorin (Christie, 2001). Aktörerna beskriver hur samhället behöver se att våldet inte behöver handla om fysisk överlägsenhet, rå styrka eller kroppsstorlek vilket blir problematiskt i den ideala offerteorin eftersom det är precis vad den ideala gärningsmannen och det ideala offret baseras på. Det bekräftas även av tidigare forskning (Alhusen m.fl., 2020; Calton m.fl., 2015) att även tjänstemän kan ha svårt att släppa den stereotypiska bilden av en ideal gärningsman och ett idealt offer. Även myterna som beskrivs i tidigare forskning (Hassounech & Glass, 2008) visar på föreställningen om det ideala offret och den ideala gärningsmannen i linje med Christie (2001).

Den ideala offerbild lämpar sig bäst på en man och en kvinna eftersom offret beskrivs som litet och svag medan förövaren beskrivs som stor och stark – Christie beskriver själv problematiken kring att applicera teorin på parrelationer desto mer jämställda män och

kvinnor blir (Christie, 2001). Problematiken kring att identifiera sig som offer kan bero på att bilden av förövaren inte heller är ideal (Christie, 2001; Werner, 2018).

Uppsala kvinnojour beskriver hur samhället har en syn på att det är säkrare att leva och vara tillsammans med en kvinna (Åhman, 2020). Ur den ideala offerteorin stämmer det, att det skulle vara farligare att leva med en man – då han troligtvis är större och starkare (Christie, 2001), men aktörerna däremot beskriver en stor problematik kring våldet och skadan som sker i samkönade parrelationer (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020).

7. 1. 6. Att se våldet

RFSL och Uppsala kvinnojour beskriver att utsättas för våld i sin första samkönade relation, eller relation överlag, kan präglade framtida relationer. Det kan vara svårt för individen att veta vad som är rätt och fel i relationen och erfarenheter kring hur det ska vara saknas (Werner, 2018; Åhman, 2020). Att se sin egen utsatthet är ett återkommande fenomen, vilket också är anledningen till att Uppsala kvinnojours bok är döpt till just “om hon varit man”. Kvinnorna i boken beskriver hur de hade varit enklare att se sin utsatthet om kvinnan som utsatt dem varit en man. Det handlar heller inte bara om att se sin egen utsatthet utan även att genom omgivningen och samhället få ett bemötande och erkännande av våld vid alla typer av förövare. Det finns en svårighet i att synliggöra de våld som inte följer normen, som inte sker av en man mot en kvinna. Våldet behöver inte alltid handla om en fysisk överlägsenhet och rå styrk. Kroppsstorleken kan också göra det svårt att se en kvinna som förövare (Åhman, 2020). Kvinnorna i Uppsala kvinnojours bok upplever att de själva och omgivningen lättare sett våldet om det varit en man som varit förövare. Uppsala kvinnojour (Åhman, 2020) belyser hur problematiken kring att kvinnor inte förknippas med våld skapar problem för de våldsutsatta som utsätts av en kvinna, i dessa fall kvinnor. Kvinnor behöver inte i lika stor utsträckning ta ansvar för sitt våld, där både samhälle, vänner och familj förminskar situationen, trots att de egentligen inte vet vad som hänt. En taktik som beskrivs är att i huvudet byta ut den kvinnliga förövaren mot en man, för att få en tydlig bild av våldet (Åhman, 2020). Återigen syns heteronormen tydligt, och problematiken kring den ideala offerteorin blir tydligare för författaren där synen på det ideala offret präglar båda offrets egna förmåga att se våldet men även omgivningens (Christie, 2001).

7. 1. 7. Sociala nätverk

RFSL och Uppsala kvinnojour beskriver att det kan vara mycket svårt att lämna en relation trots utsattheten för våld. Speciellt i en homosexuell relation kan offret i fråga känna en trygghet och gemenskap med sin partner (förövaren) eftersom de delar sin upplevelse av sin sexuella läggning. Communityt för homosexuella kan vara litet och innebära att den våldsamma partnern också tillhör samma umgänge vilket försvårar förmågan att avsluta relationen. I tidigare forskning bekräftas det av Li, m.fl., (2019) och Carvalho m.fl., (2011) att många homosexuella kan saknas det sociala skyddsnet som heterosexuella har tillgång till. Att inte söka hjälp kan även enligt dem öka isoleringen.

RFSL och Uppsala kvinnojour fortsätter att beskriva hur offret kan vara rädd att deras vänner ska förvränga situationen och att offret ska bli ensamt, eller att förövaren ska bli ensam. Det kan också finnas en rädsla i att behöva stöta på förövaren (Werner, 2018; Åhman, 2020). Många homosexuella har ett bristande stöd från familj eller andra vänner vilket gör att hbtq-gruppen är ett viktigt stöd som denne kan vara rädd att förlora vid ett uppbrott. Det kan finnas en oro att berätta om relationen för andra och en rädsla för att bemötas negativt på grund av sin sexuella läggning både från familj, vänner och stödpersonal om man väljer att berätta om våldet (Werner, 2018; Åhman, 2020).

Det ortodoxa perspektivet beskriver hur en ökad risk att hamna i en offerposition kommer med tiden en individ spenderar med personer som inte är familj och beroende på sociala kontakter och interaktion men också att utsattheten ökar desto mindre tid individen spenderar utan sin familj (Hindelang m.fl., 1978). Det bristande stödet från familjen kan alltså enligt det ortodoxa perspektivet tolkas öka homosexuellas utsatthet ytterligare (Hindelang m.fl., 1978).

7. 2. Förändring hos stödinsatser

7. 2. 1. Inkludering

Samtliga aktörer beskriver att många homosexuella upplever att de inte kan relatera till den information som sprids kring våld i parrelationer. Det handlar om att kunskap och information inte kommer fram eller att kunskapen inte är anpassad efter mottagarna. Representationen av våldet speglar inte våld i samkönade relationer utan i heterosexuella relationer vilket gör att utsatta har svårt att identifiera sig med våldet (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020). Vidare beskriver Uppsala kvinnojour att många homosexuella inte känner sig inkluderade när deras upplevelser inte speglas i samhället. Det

finns många stödinsatser som i första hand vänder sig till kvinnor som utsätts för våld i heterosexuella relationer, men det lämnar andra offer utanför (Werner, 2018; Åhman, 2020). Det handlar både om att bli bekräftad och sedd, men också om att veta vart man ska vända sig när man behöver hjälp. De allra flesta fall av våld i samkönade relationer kommer aldrig till polisens kännedom vilket gör att de heller inte syns i statistiken. Våld i samkönade relationer har därav ett stort mörkertal (Åhman, 2020). I det ortodoxa perspektivet på offer läggs fokus på de brott som sker i offentligheten och som rapporteras till polisen, i det perspektivet riskerar homosexuella som utsätts för våld i sin parrelation att glömmas bort (Francis, 2017).

Enligt RFSL och Uppsala kvinnojour riskerar organisationer att redan vid namnet på stödmottagningar att på en strukturell nivå exkludera utsatta. Genom att döpa en stödmottagning till "kvinnojour" exkluderas alla som inte är kvinnor. Genom att döpa mottagningar till "relationsvåldsteam" ökar chansen att alla känner sig inkluderade och blir mer benägna att söka sig till organisationen. Det gäller även porträttering av våld i böcker, filmer och klipp som delas från organisationerna (Werner, 2018; Åhman, 2020).

7. 2. 2. Bristande kunskap

BRÅ beskriver att forskningen kring riskfaktorer, stödbehovet och hjälpsökandes beteende är eftersatt vad gäller homosexuella. Det saknas därav konkret kunskap för att kunna skapa fungerande stödinsatser och verkliga åtgärder för den utsatta gruppen (Karlsson & Westfelt, 2021). Den bristande kunskapen bekräftas även av tidigare forskning där kunskapsbristen inom forskning och stödverksamheter beskrivs som stor (Heimer & Hermelin, 2009). Det blir tydligt att RFSL, som är en mottagning riktad till just hbtq-personer, som de själva beskriver, blir en tryggare plats för utsatta att besöka, där rädslan för ett heteronormativt och stereotypiskt bemötande minskar. Den stora faktorn till det är *kunskap*, där kunskapen finns hos stödpersonalen om våld och hbtq-communityt. Det finns ingen stigmatisering hos RFSL kring sexualitet och fokus hamnar på utsattheten för våld i parrelation (Werner, 2018). Stigmatisering, ett problem som beskrivs påverka stödet, bekräftas även av tidigare forskning. Stöd och hjälp lyfts som en viktig faktor till att lämna relationen (Calton m.fl., 2015; Carvalho m.fl., 2011; Li m.fl., 2019)

Den stora kunskapsbristen beskrivs av samtliga aktörer öka homosexuellas utsatthet och sårbarhet. Det finns en stor brist i kunskapen om våldets mekanismer, omfång och karaktär. Kunskapsbristen gör att det saknas åtgärder och insatser för den utsatta gruppen, där kunskap saknas hos stödjande insatser som arbetar förebyggande och med insatser efter våldet. Kunskapsbristen beskrivs extra stor hos aktörer som arbetar med den utsatta gruppen

(Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020). Bristande kunskap är en utav de tre barriärer som beskrivs i tidigare forskning (Calton m.fl., 2005), och aktörerna bekräftar även dem att stor kunskapsbrist är ett utav de största problemen kring våld i samkönade parrelationer (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020).

BRÅ bedömer att det krävs att centrala aktörer tydligt integrerar ett hbtq-perspektiv i arbetet och kunskapsproduktionen kring våld i nära relationer samt att särskilda satsningar görs gällande kunskapsproduktion och förebyggande och stödjande insatser för hbtq-gruppen (Karlsson & Westfelt, 2021). Kunskapsbristen beskrivs enligt Uppsala kvinnojour vara både gällande våldet och hbtq-gruppen, vilket lett till att många utsatta som sökt hjälp har blivit bemötta både respektlöst, felaktigt och förminskade (Åhman, 2020).

Om stödpersonal har svårt att förstå våldet och våldsutsattheten på grund av personens sexuella läggning kan det vara svårare att ge stöd beskriver RFSL. Det kan innebära att stödpersonal exempelvis tolkar våld av män mot män som bråk eller slagsmål snarare än ett övergrepp mot en specifik person. Det kan också finnas stödpersonal som på grund av okunskap inte förstår allvaret att få hot om att bli "outad" (Werner, 2018). Ökad kunskapsspridning behövs inte enbart internt hos stödpersonal utan även till allmänheten. Stereotyper som försvårar homosexuellas utsatthet påverkar inte enbart stödpersonal utan homosexuellas omgivning, som vänner och familj (Werner, 2018). Tidigare forskning bekräftar att heteronormativitet kan påverka personer utan att de är medvetna om det och där homosexuella bemöts heteronormativt utan eftertanke, vilket många homosexuella är väldigt rädda för och därför drar sig för att söka hjälp (Calton m.fl., 2015; Carvalho m.fl., 2011; Heimer & Hermelin, 2009; Li m.fl., 2019). Vidare menar Uppsala kvinnojour att ett viktigt steg i att våga söka hjälp är att bli hörd, sedd och bekräftad från första stund. Många offer beskriver hur de inte tagit våldet på allvar förens någon i omgivningen reagerat (Åhman, 2020).

Många homosexuella beskriver hur de har tidigare erfarenhet av att möta stödpersonal som inte har hög kunskap om hbtq-personer. Däremot beskriver de hur de själva tänkt att det är okej och att personalen antar att de är heterosexuella och felkönar deras partner, eftersom de lever i ett heteronormativt samhälle. Det kan leda till att de utsatta osynliggör sig själva och sin egen verklighet (Werner, 2018). I tidigare forskning fanns stöd för att homosexuella inte rapporterar våldet just för rädslan av inte bli bemötta väl (Donovan m.fl., 2006). Om det inte kommer en direkt fråga om vem som utsatt dem kan de uppleva att de behöver "komma ut" även för stödpersonalen. Det blir viktigt att stödpersonal ställer öppna frågor istället för att fråga om specifikt pojk- eller flickvän. Att ställa rätt frågor är grundläggande för ett

professionellt bemötande och för att utsatta ska ha möjlighet att berätta om sina upplevelser (Werner, 2018; Åhman, 2020).

Fortsatt beskriver RFSL att utsatta kan uppleva att deras sexuella läggning blir fokuset för samtalet och inte att de faktiskt utsätts för våld. Det leder till en upplevelse av att ständigt vara avvikande och att deras sexuella läggning blir ett hinder i samtalet. Trots att det ibland kan vara så att den sexuella läggningen är grunden för våldet en individ utsätts för är det viktigt att veta vilka frågor som bör och inte bör ställas, och hur det ska frågas om. Om den sexuella läggningen blir förstorad i samtalet kan den utsatta få en bild av att den sexuella läggningen spelar en större roll än den egentligen gjort, vilket kan leda till personen problematiserar den i onödan (Werner, 2018).

7. 2. 3. Stereotyper påverkar bemötande

För många våldsutsatta blir det tydligt i möte med stödpersonal att stereotyper påverkar stödet. Våld förväntas utövas av en man – aggressiv och fysiskt stark, mot en kvinna, berättar RFSL (Werner, 2018). Uppsala kvinnojour beskriver vidare att kvinnor har blivit misstrodda på grund av deras förövares kön och fysiska storlek, vilket bekräftar stereotyperna. Bilden av att en kvinna inte kan göra skada mot en annan kvinna skapar försvårande omständigheter för kvinnor i samkönade relationer. Våld i nära relationer och sexuellt våld förväntas speciellt begås mot kvinnor av män (Åhman, 2020). Våld som män utsätts för kan ofta beskrivas som "överfall" och inte som våld i en nära relation, vilket också är viktigt att stödmottagningar visar, för att män ska förstå att de inte är ensamma och vågar söka hjälp. Det kan vara viktigt för att en individ ska kunna sätta ord på sin upplevelse (Werner, 2018). Det gäller att som stödpersonal vara uppmärksam på hur en individ beskriver sitt problem. Många våldsutsatta, speciellt homosexuella, kan ha svårt att beskriva våldet och berättar ibland om att relationen "känns fel" men inte direkt om våldet – ibland har de inte ens insett att de utsätts för våld själva (Werner, 2018). Den hjälp som är utformad i samhället är utformad utifrån cis-kvinnor, vilket leder till att kvinnor som söker hjälp snabbare får hjälpen, vilket på så vis minskar risken för svåra konsekvenser. Det gäller däremot inte homosexuella (Werner, 2018).

I kontrast till förövare beskrivs offer som svaga, sköra och kuvade, vilket många som söker till stödmottagningar inte känner igen sig i. De stereotypiska antagandena som beskrivs av aktörerna speglar den ideala offerteorin (Christie, 2001). Återigen bidrar troligtvis bilden av en ideal gärningsman och ett idealt offer till att stödpersonal inte ser att våldet, offer och förövare kan se annorlunda ut. Den ideala bilden av offer bidrar också till att många inte,

oavsett kön, känner igen sig i bilden av ett offer eftersom de har ett bra och stabilt liv utöver våldet. Det blir problematiskt när offret själv ska identifiera sin situation (Christie, 2001).

7. 2. 4. Kränkningar

Ett stort problem som Uppsala kvinnojour beskriver hos alla typer av stödinsatser är att personalen som arbetar på mottagningarna har homofobiska åsikter. Det handlar alltså inte enbart om okunskap utan om kränkningar och hat. En stödinsats som är öppen för alla bör inte tillåtas ha anställda som har kränkande värderingar mot någon (Åhman, 2020). Vidare beskriver Uppsala kvinnojour hur utsatta fått möta olämpliga kommentarer från vårdpersonal om att de slipper våld, kontroll och våldtäkt eftersom de dejtar en kvinna eller att våld från en kvinna inte kan vara lika farligt och skadligt (Åhman, 2020), där stereotyper, ideala offer från offerteorin (Christie, 2001) och myter (Hassounech & Glass, 2008) från tidigare forskning återigen bekräftas.

Tidigare forskning visar att många utsatta som sökt hjälp har en negativ upplevelse. Det handlar både om poliser som behandlat utsatta illa på grund av den sexuella läggningen, dragit skämt och osynliggjort offer men också vårdpersonal som gett dömande blickar och antytt att homosexuella förtjänar att utsättas för våld (Alhusen m.fl., 2010). Heteronormen beskrivs även i tidigare forskning vara en stor faktor till stigmatiseringen många utsatta får uppleva (Carvano m.fl., 2006). Heteronormen behöver inte innebära att någon behandlar utsatta illa utan snarare att de inte ser hur de behandlar homosexuella på ett heteronormativt sätt. Kränkningar är att ta heteronormen till heterosexism, vilket blir ytterligare ett steg, vilket definitivt inte för förekomma hos stödmottagningar (Heimer & Hermelin, 2009). Den tredje barriären som beskrivs i tidigare forskning fokuserar på systematiska orättvisor där bemötande från polisen beskrivs, där kränkningar och stereotypiska påståenden kommit från polisen. Det stödjer att många homosexuella får utstå påhopp och kränkningar efter sin utsatthet för våld i parrelation (Alhusen m.fl., 2020; Calton, m.fl., 2015).

Uppsala kvinnojour beskriver vidare hur bemötandet många utsatta fått uppleva leder till ökat trauma, och ökad minoritetsstress som i sin tur leder till ökad rädsla kring att söka vidare hjälp (Åhman, 2020).

8. Sammanfattande diskussion

Den här uppsatsen har undersökt hur homosexuellas utsatthet avseende våld i parrelationer beskrivs av tre olika samhällsaktörer, samt lyft fram vilka förändringar inom stödinsatser

dessa menar behövs för att möjliggöra att utsatta i större utsträckning ska söka hjälp och stöd. Tio teman har har belysts, sex av dessa handlar om homosexuellas utsatthet: särskild sårbarhet, unikt våld, homofobi, isolering, förövare och offer av samma kön, samt sociala nätverk. Fyra har handlat om stödinsatsers förändringar: inkludering, bristande kunskap, stereotyper och kränkningar.

Analysen visar att homosexuella betraktas som mer utsatta än heterosexuella avseende våld i parrelationer (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020). Homosexuella är särskilt sårbara på grund av sin minoritetsposition i samhället som kantas av heteronormativt bemötande, homofobi, internaliserad homofobi, stigmatisering, kränkningar och bristande kunskap. Det finns ökad utsatthet i form av unikt våld som inte förekommer i heterosexuella relationer som gör homosexuella särskilt utsatta (Werner, 2018). Den ökade isoleringen blir extra stor för en individ som lever i en våldsam relation och som hbtq-person, där det sociala nätverket inte alltid är lika stort som hos heterosexuella (Li, m.fl., 2019; Carvalho m.fl., 2011). Enligt de tre aktörerna behövs en ökad inkludering av homosexuella, och hbtq-perspektiv överlag, i kunskapsutbildning och porträttering av offer och förövare i samhället. Homosexuella behöver få uppleva igenkänning. Det behövs att homosexuella får uppleva stödpersonal som bevisar sin kompetens och ger bra och givande stöd. Det behövs nolltolerans mot kränkande bemötande, negativa kommentarer, heteronormativa bemötanden och homofobiska åsikter och/eller ageranden inom stödverksamheter (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020).

Främst av allt beskrivs däremot *ökad kunskap* – det bekräftas av de tre aktörerna och tidigare forskning. Låg kunskap leder till ökat heteronormativt och stereotypiskt bemötande då låg kunskap låter myter och antaganden ta över (Hassounech & Glass, 2008; Åhman, 2020). Det har visat sig att kunskapsbristen är extra hög hos aktörer som arbetar med utsatta grupper, som homosexuella, och att kunskapen hos stödinsatser brister både gällande kunskap om våld och kunskap om hbtq-personer. Ökad kunskap leder till bättre bemötande, som i sin tur leder till ökad tillit, vilket leder till att fler utsatta kommer våga söka hjälp – vilket förhoppningsvis leder till att utsatta kan hantera sina upplevelser, berätta om dem och att ytterligare våld kan förebyggas (Karlsson & Westfelt, 2021; Werner, 2018; Åhman, 2020)

De tre samhällsaktörerna och textdokumenten som undersökts har givit svar på de ställda frågeställningarna. Syftet med undersökningen har inte varit att analysera ett representativt urval, utan snarare att fånga hur tre specifika aktörer beskriver homosexuellas utsatthet och förändringar inom stödinsatser i de valda dokumenten. En kritisk reflektion av urvalet och analysbegreppen, innebär att en analys av andra samhällsaktörer, eller ett annat

urval dokument, hade kunnat bidra med andra resultat. Det är trots det viktigt att understryka att analysen av dokumenten ligger i linje med tidigare forskning, vilket ökar analysens trovärdighet. Med andra teoretiska ramar hade möjligtvis andra viktiga faktorer kunnat belysas, till exempel skulle kritisk maskulinitetsteori kunnat användas för att analysera osynliggörandet av män som våldsoffer.

En avslutande reflektion är att medan uppsatsen förvisso har besvarat dess frågeställningar, har den samtidigt öppnat möjligheter till nya funderingar kring hur andra teoretiska ramar kan fånga homosexuellas särskilda utsatthet i parrelationer.

9. Litteraturlista

Alhusen, Jeanne L., Lucea, Marguerite B. & Glass, Nancy. 2010. Perceptions of and Experience With System Responses to Female Same-Sex Intimate Partner Violence. *National Library of Medicine* 1(4): 433-462. doi: 10.1891/1946-6560.1.4.443.

Amnéus, Diana. 2005. Kvinnor och mänskliga rättigheter. I Gunner, Göran & Namli, Elena (red.). *Allas värde och lika rätt. Perspektiv på mänskliga rättigheter*, 151–168.

Brottsförebyggande rådet [BRÅ]. 2022. *Om brottsförebyggande rådet*.
<https://bra.se/om-bra.html> (Hämtad 2022-04-25).

Boréus, Kristina & Kohl, Sebastian. 2018. I Boréus, Kristian & Engström, Göran (red.). *Textens mening och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, upplaga 4. Lund: Studentlitteratur AB

Calton, Jenna M., Cattaneo, Lauren B. & Gebhard, Kris T. 2015. Barriers to Help Seeking for Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, and Queer Survivors of Intimate Partner Violence. *Trauma, Violence, & Abuse* 17(5): 585–600

Carvalho, Amanda F., Lewis, Robin J., Derlega, Valerina, J., Winstead, Barbara A. Viggiano, Claudia. 2011. Internalized Sexual Minority Stressors and Same-Sex Intimate Partner Violence. *Journal of Family Violence* 26(7): 501-509. doi: [10.1007/s10896-011-9384-2](https://doi.org/10.1007/s10896-011-9384-2)

Christie, Nils. 2001. Det idealiska offret, i Åkerström, Malin och Sahlin, Ingrid (red.). *Det motspänstiga offret*, upplaga 1:7, Lund: Studentlitteratur AB.

Darj, Frida. 2021. Intersektionalitet. I Moser Hällén, Lisa (red.). *Intersektionella perspektiv på våld i nära relationer*. Kina: Liber AB, 56-65.

Donovan, Catherine & Barnes, Rebecca. 2020. Help-seeking among lesbian, gay, bisexual and/or transgender victims/survivors of domestic violence and abuse: The impacts of cisgendered heteronormativity and invisibility. *Journal of Sociology* 56(4): 554– 570.

Francis, Peter. 2017. Theoretical Perspectives in Victimology. I Davies, Pamela, Francis, Peter & Greer, Chris (red.). *Victims, crime & society*. London: SAGE Publications, 82-107.

Gehring, Krista S. & Vaske, Jamie C. Out in the Open: The Consequences of Intimate Partner Violence for Victims in Same-Sex and Opposite-Sex Relationships. *Journal of Interpersonal Violence* 32(23):3669-3692. doi: [10.1177/0886260515600877](https://doi.org/10.1177/0886260515600877)

Hassouneh, Dena & Glass, Nancy. 2008. The Influence of Gender Role Stereotyping on Women's Experiences of Female SameSex Intimate Partner Violence. *Violence Against Women*, 14. (310–325).

Heimer, Gun & Hermelin, Ann-Marie. 2009.. *Våld i samkönade relationer - en kunskaps- och forskningsöversikt*. Uppsala: NRS Tryckeri. Hämtad 8 April, 2022 från: <http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/494/nck-rapport-vald-i-samkonade-relationer-2009-2.pdf>

Hindelang, Michael., Gottfredsson, Michael. & Garofalo, James. 1978. *Victims of Personal Crime: An Empirical Foundation for a Theory of Personal Victimization*. Cambridge: Ballinger.

Hydén, Margareta. 2008. Narrating Sensitive Topics. In: Andrews, Molly., Squire Corinne & Tamboukou, Maria (red.). *Doing Narrative Research*. London: Sage Publications, 121–136.

Jämställdhetsmyndigheten. u.å. *Mäns våld mot kvinnor*. <https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/> (Hämtad 2022-04-27)

Karlsson, Sellgren Monika & Westfelt, Lisa. 2021. Våld i unga parrelationer. https://bra.se/download/18.79079f9d17cc01fce50bb/1635487700517/2021_15_Vald_i_unga_s_parrelationer.pdf (2022-04-07)

Lee, Raymond M. & Stanko, Elizabeth A. 2003. *Researching Violence: Essays on Methodology and Measurement*. New York: Routledge.

Li, Xiaomin., Cao, Hongjian., Zhou, Nan. & Mills-Koonce, Roger. 2019. Internalized Homophobia and Relationship Quality among Same-Sex Couples: The Mediating Role of Intimate Partner Violence. *Journal of homosexuality* 68(11): 1749-1773. DOI: [10.1080/00918369.2019.1705671](https://doi.org/10.1080/00918369.2019.1705671)

MacKinnon, Cathrine A. 1989. *Toward a feminist theory of state*. London: Harvard University Press.

Merrill, Gregory S. 1996. Ruling the Exceptions: SameSex Battering and Domestic Violence Theory. I Renzetti, Claire M. & Miley, Charles H (red.). *Violence in Gay and Lesbian Domestic Partnerships*, 11–12.

Nationalencyklopedin. [u.å]. Världssamfundet. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/v%C3%A4rldssamfundet> (Hämtad 2022-04-30).

Nationellt centrum för kvinnofrid [NCK]. 2021. *NCK:s regeringsuppdrag*. <https://www.nck.uu.se/om-nck/regeringsuppdrag/> (Hämtad 2022-04-13).

Nationellt centrum för kvinnofrid [NCK]. 2022. *Hbtqi-personers utsatthet för våld i nära relationer*

<https://nck.uu.se/kunskapsbanken/amnesguider/vald-mot-hbtqi-personer/vald-i-nara-hbtqi-relationer/> (Hämtad 2022-04-13).

Ovesen, Nicole. 2021. *Intimate Partner Violence and Help-Seeking in Lesbian and Queer Relationships Challenging Recognition*, Uppsala Universitet.

<https://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:1558359/FULLTEXT01.pdf>

RFSL. 2019. *Kort om RFSL*. <https://www.rfsl.se/om-oss/kort-om-rfsl/> (Hämtad 2022-04-25).

Ryan-Flood, Róisín. 2010. *Keeping Mum: Secrecy and Silence in Research on Lesbian Parenthood*. In: *Secrecy and Silence in the Research Process: Feminist Reflections. Transformations: thinking through feminism*. New York: Routledge.

Trost, Jan. 2010. *Kvalitativa intervjuer*. (3 uppl.). :Studentlitteratur AB

Uppsala kvinnojour (u.å) *Vilka är vi?*

<https://www.uppsalakvinnojour.se/vilka-ar-vi/> (Hämtad 2022-04-25).

Vetenskapsrådet. 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Elanders Gotab.

Werner, Åse. 2018. *Kunskap och erfarenhet av arbete med våldsutsatta hbtq-personer*.

RFSL.

[https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2019/10/Kunskap-och-erfarenheter-av-arbete-med-v%C3%A5ldsutsatta-hbtq-personer.pdf#__utma=1.1700977366.1647356063.1649249747.1649318747.8&__utmb=1.2.10.1649318747&__utmc=1&__utmz=1.1649063784.6.6.utmcsrc=google|utmccn=\(organic\)|utmcmd=organic|utmctr=\(not%20provided\)&__utmv=-&__utmk=217102742](https://www.rfsl.se/wp-content/uploads/2019/10/Kunskap-och-erfarenheter-av-arbete-med-v%C3%A5ldsutsatta-hbtq-personer.pdf#__utma=1.1700977366.1647356063.1649249747.1649318747.8&__utmb=1.2.10.1649318747&__utmc=1&__utmz=1.1649063784.6.6.utmcsrc=google|utmccn=(organic)|utmcmd=organic|utmctr=(not%20provided)&__utmv=-&__utmk=217102742) (Hämtad 2022-04-08).

Yin, Robert K. 2013. *Kvalitativ forskning från start till mål*, 1 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Åhman, Kai. 2020. *Om hon varit man*. Uppsala: RK tryck.

<https://usercontent.one/wp/www.uppsalakvinnojour.se/wp-content/uploads/Om-hon- varit-m an-E-bok.pdf> (Hämtad 2022-04-13).